

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ บ้านบางโหลง

สืบเนื่องวิถีชีวิตของชาวบ้านบางโหลงใน ซึ่งผูกพันกับศาสนา ในทุกวันพระชาวบ้านจะทำการถืออุโบสถศีล (ศีล 8) ในวันขึ้น ขึ้น 8 ค่ำ 15 ค่ำ 8 ค่ำ และวันแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ และจะนำดอกไม้มาจากบ้าน ซึ่งเป็นดอกไม้ปลูกขึ้นง่ายในท้องถิ่น อาทิ ดอกหงอนไก่ ดอกบานไม่รู้โรย ดอกพุทธรูป เป็นต้น ซึ่งอุบาสก อุบาสิกาที่ถือศีล 8 จะจัดเตรียมดอกไม้ และนำไปตักบาตรพระ ในการถืออุโบสถศีลที่วัดในช่วงบ่าย ประมาณ 15.00น. ต่อมากลุ่มอุบาสก อุบาสิกาเห็นว่า เกรงประเพณีการตักบาตรดอกไม้นี้จะสูญหาย จึงได้ช่วยกันอนุรักษ์รักษาไว้ แต่เนื่องด้วยปัจจุบันมีผู้มาถือศีลในวัดพระ และนอนค้างที่วัดน้อยลง จึงได้จัดงานประเพณีตักบาตรดอกไม้ในเวลาเช้าเวลาประมาณ 10.00 น.แทน และต่อมาหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการและสภาวัฒนธรรมอำเภอบางพลี ได้เข้ามาฟื้นฟูประเพณีดังกล่าว เพื่อสืบสานประเพณีท้องถิ่นที่ดั้งเดิม มรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษของชาวตำบลบางโหลง ให้ประชาชนทั่วไปได้รู้จักมากยิ่งขึ้น และได้เปลี่ยนแปลงจากการตักบาตรดอกไม้ในวันเข้าพรรษา มาเป็นวันอาสาฬหบูชา ก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา โดยดอกไม้ที่นำมาตักบาตร ได้แก่ ดอกบัว ดอกมะลิ ดอกเข็ม ดอกเข้าพรรษา ดอกพุทธรักษา และดอกไม้อื่นๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และวัฒนธรรมตำบลบางโหลง ได้เข้ามาร่วมจัดงานให้ยิ่งใหญ่ และเป็นที่ยู่อักแพร่หลายมากขึ้น โดยจะจัดงานในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 ซึ่งตรงกับวันอาสาฬหบูชา ก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน เป็นประจำทุกปี

ความเป็นมาของการตักบาตรดอกไม้

ความเป็นมาของการตักบาตรดอกไม้ มีปรากฏในพระสุตตรและอรรถกถา ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท พาลวรรคที่ 5 (2526,น. 204) เล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 2 ว่านายมาลาการผู้ทำหน้าที่นำดอกมะลิสดไปถวายพระเจ้าพิมพิสาร วันละ 8 ทะนาน (8 กำมือ) ทุกเช้า และได้ค่าตอบแทนเพื่อเลี้ยงชีพเพียงวันละ 8 กหาปณะ ต่อมาวันหนึ่ง ขณะที่นายมาลาการกำลังถือดอกไม้เข้าสู่พระนครเพื่อนำไปถวายพระเจ้าพิมพิสารตามปกติ ก็แลเห็นพระพุทธรูปเจ้าพร้อมด้วยหมู่ภิกษุสงฆ์กำลังเข้าไปสู่พระนครเพื่อบิณฑบาต นายมาลาการเห็นพระสรีระและพระอิริยาบถที่งดงามของพระศาสดาจึงเกิดความเลื่อมใส คิดว่า “ เราจะถวายดอกไม้นี้บูชาพระศาสดา ถึงแม้พระราชาก็จะฆ่าเราก็ตาม จะขับไล่เราออกจากแคว้นแคว้นก็ตาม เพราะพระราชามแม่เมื่อพระราชทานทรัพย์แก่เรา ก็พึงพระราชทานทรัพย์เพื่อเลี้ยงชีพในอัตภาพนี้เท่านั้น ส่วนการบูชาพระศาสดา จะให้ประโยชน์แก่กุลและความสุขแก่เราหาประมาณมิได้ในโกฏีกบเป็นอนันต์ทีเดียว” เมื่อคิดได้ดังนี้แล้ว นายมาลาการก็ยอมสละชีวิตของตนถวายดอกไม้แด่พระพุทธเจ้าด้วยจิตใจที่ร่าเริง เบิกบานแจ่มใส

ฝ่ายพระเจ้าพิมพิสารทรงทราบข่าวว่าพระบรมศาสดาเสด็จบิณฑบาตไปสู่ประตูแห่งพระราชมนเทียรจึงทรงเสด็จออกทรงรับบาตร พร้อมทูลเชิญเสด็จพระศาสดาเข้าไปสู่พระราชมนเทียร แต่พระองค์ทรงแสดงพระอาการที่จะประทับนั่งในพระลานหลวงเพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณนายมาลาการ เมื่อเสร็จกิจ พระศาสดาทรงกระทำอนุโมทนาแล้วได้เสด็จไปสู่วิหารแล้ว พระราชาทรงตามส่งเสด็จ เมื่อเสด็จกลับพระราชวังแล้ว ทรงรับสั่งให้หานายมาลาการมาแล้วตรัสถามว่า “ทำไมเจ้าจึงบูชาพระศาสดาด้วยดอกไม้ที่จะนำมาถวายเรา” นายมาลาการกราบทูลว่า "ขอเดชะ ข้าพระองค์คิดว่า ‘พระราชาจะฆ่าเรากก็ตาม จะขับไล่เราเสียจากแคว้นแคว้นก็ตาม’ คิดดังนี้แล้ว จึงสละชีวิตบูชาพระศาสดา พระเจ้าข้า." พระราชาตรัสว่า "เจ้าชื่อว่าเป็นมหาบุรุษ" แล้วพระราชทานรางวัลแก่นายมาลาการคือ ช้าง ๘ เชือก ม้า ๘ ตัว ทาสชาย ๘ คน ทาสหญิง ๘ คน เครื่องประดับใหญ่ ๘ ชิ้น กหาปณะ ๘ พัน นารี ๘ นาง ที่นำมาจากราชตระกูล และบ้านส่วย ๘ ตำบล.

นับแต่นั้นนายมาลาการ ก็อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ด้วยอานิสงส์ของการนำดอกมะลิบูชา ถวายแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และนี่จึงเป็นที่มาของประเพณี “ตักบาตรดอกไม้” จนถึงปัจจุบัน.

คติธรรมที่ได้

การที่พระราชาตรัสชมนายมาลาการว่าเป็น “มหาบุรุษ” หมายถึงบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ โดยความหมายในที่นี้มี 2 ประการคือ 1) นายมาลาการรู้จัก “บูชาบุคคลผู้ควรบูชาสูงสุด” ซึ่งเป็นมงคลข้อที่ 3 ในมงคล 38 ประการ ด้วยการนำดอกมะลิไปถวายบูชาพระพุทธเจ้า และ 2) นายมาลาการรู้จักเสียสละโดยเลือกประโยชน์ที่จะเกิดแก่ตนเองที่ไม่ใช่ได้เฉพาะเงินเพื่อเลี้ยงชีพในปัจจุบันชาติเท่านั้น แต่ยังหวังประโยชน์สุขในชาติหน้าและชาติต่อ ๆ ไปด้วย (ประโยชน์ในชาตินี้ ประโยชน์ในชาติหน้าและประโยชน์สูงสุด)

อานิสงส์การถวายดอกไม้

ผู้ถวายดอกไม้แด่พระสงฆ์จะได้รับอานิสงส์ 2 ประการคือ

1) ทำให้มีชื่อเสียงขจรขจายไปทั่วสารทิศ และกลิ่นหอมของความดีก็จะฟุ้งกระจายไปในหมู่มนุษย์และเทวดา ดุจนายมาลาการผู้ถวายดอกมะลิบูชาพระพุทธเจ้า กล่าวกันว่าวันที่นายมาลาการถวายดอกไม้แด่พระพุทธเจ้าในวันนั้น ประชาชนทั่วพระนครได้กล่าวยกย่องชมเชยและแซ่ซ้องสาธุการกับความดีของนายมาลาการ แม้แต่พระราชาที่ทรงชื่นชมและพระราชทานรางวัล พระพุทธเจ้าตรัสถึงนายมาลาการแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “นายมาลาการจักดำรงอยู่ในเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย จักไม่ไปสู่ทุคติเป็นเวลานาน, นี่เป็นผลแห่งกรรมนั้น, ภายหลังเขาจักเป็นพระปัจเจกพุทธะนามว่า สุมนะ”

2) เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้วเกิดในภพใด ๆ ก็เกิดในตระกูลที่ดี กลิ่นของความดีก็จะหอมกระจายไปทั่วทุกทิศ เป็นที่รักของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

คำกล่าวถวายดอกไม้

ตั้งนะโม 3 จบ

แบบที่ 1

คำกล่าวถวายดอกไม้

อิมาโน มะยัง ภันเต, มาลาปุพพานิ, สะปะริวารานิ,
ภิกขุสังฆ์สสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต,
ภิกขุสังโฆ, อิมาโน, มาลาปุพพานิ, สะปะริวารานิ,
ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ, นิพพานายะ จะฯ

คำแปล

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอน้อมถวาย,
ระเบียบดอกไม้, พร้อมด้วยบริวารทั้งหลายเหล่านี้, แต่พระภิกษุสงฆ์,
ขอพระภิกษุสงฆ์, จงรับ, ระเบียบดอกไม้, พร้อมด้วยบริวารทั้งหลายเหล่านี้,
ของข้าพเจ้าทั้งหลาย, เพื่อประโยชน์, เพื่อความสุข, เพื่อมรรคผลนิพพาน,
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ตลอดกาลนานเทอญ.

แบบที่ 2

อิมาโน มะยัง ภันเต, ทีปะฐุปะปุผะวะรานิ,
ระตะนัตตะยัสสะวะ, อะภิปุเชมะ, อัมหากัง, ระตะนัตตะยัสสะ ปุชา, ทีฆะรัตตัง,
หิตะสุขาเวหา โหตุ, อาสะวัคชะยัปปัตติยา

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอบูชาอุปเทียณและดอกไม้อันประเสริฐเหล่านี้, แก่พระรัตนตรัย,
ขออันสงส์แห่งการบูชา, จงเป็นผลนำมาซึ่งประโยชน์สุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย, สิ้นกาลนาน, และเพื่อให้ถึงซึ่งความ
สิ้นไป, แห่งอาสวะกิเลสทั้งหลายเทอญ.